

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ ĮSTATYMO
NR. IX-2135 1 PRIEDO PAPILDYMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Nusikalstamoms veikoms vykdyti dažnai kaip įrankis yra naudojamas telefonas. Nusikaltėliai dažniausiai naudojami „Labas“, „Pildyk“, „Ežys“ ar kitomis išankstinio mokėjimo SIM kortelėmis, kurias galima įgyti anonimiškai, ir, pasinaudojus, išmesti bei įsigyti naują ir taip keisti korteles neretai kad ir kelis kartus per dieną. Tokia padėtis labai sunkina ir lėtina atliekamų kriminalinės žvalgybos ir ikiteisminius tyrimus, nes tokių kortelių vartotojų asmenybėms nustatyti gaishtamas laikas, o surinkti duomenys praranda aktualumą.

Nors dabar mobiliojo ryšio operatoriai blokuoja SIM korteles, kuriomis galimi telefoniniai sukčiai skambina iš įkalinimo įstaigų, tačiau telefoniniai sukčiai taip pat tobulėja, taikomos subtilesnės apgavysčių schemas. Dabar telefoniniais sukčiai tiesiogiai pinigų neprašo, bet, pavyzdžiui, apsimeta skambinantys iš valstybės institucijos ar banko, ir bando išvilioti asmens duomenis, slaptažodžius ar prisijungimo duomenis.

Išankstinio mokėjimo kortelėmis naudojami ir kontrabandininkai ar narkotikų prekeiviai, kai pas vieną sulaikomą asmenį randama ir keliolika išankstinio mokėjimo kortelių, suskirstytų pagal nusikalstamos veikos pobūdį.

Tokie nusikaltimai kaip melagingas pranešimas apie visuomenei gresiantį pavojų ar ištikusią nelaimę ir administraciniai teisės pažeidimai - žinoma melagingas specialiųjų tarnybų iškvietimas - dažniausiai daromi taip pat pasinaudojant mobiliojo ryšio išankstinio apmokėjimo SIM kortelėmis ir į kiekvieną tokį melagingą pranešimą specialiosios tarnybos privalo reaguoti, dėl ko trukdoma įprasta specialiųjų tarnybų veikla, jos patiria didelių finansinių nuostolių.

Vokietijoje, Ispanijoje, Italijoje, Graikijoje, Slovakijoje, Bulgarijoje, Norvegijoje privalomas išankstinio mokėjimo paslaugų vartotojų elektroninių ryšių duomenų kaupimas. Neseniai ir Lenkija įvedė privalomą SIM kortelių registravimą.

Privalomas SIM kortelių registravimas gali būti efektyvi prevencinė priemonė nacionalinio saugumo srityje, kovojant su skleidžiama dezinformacija, kadangi registruojantis pokalbių portaluose naudojamas telefono numeris su išankstinio apmokėjimo SIM kortele. Dabar tokias korteles nevaržomai gali įsigyti nedraugiškų šalių piliečiai ir vykdyti priešingą veiklą nacionaliniam saugumui, naudojant mūsų šalies telefono numerius.

Taip pat, imtis papildomų priemonių, siekiant užkardyti galimas terorizmo apraiškas, neutralizuoti asmenų bendravimą mobiliais ryšiais jų neidentifikavus skatina ir įtempta geopolitinė situacija Europoje.

Įstatymo projekto tikslas – mobiliojo ryšio operatoriams nustatyti pareigą registruoti mobiliojo ryšio išankstinio mokėjimo SIM korteles, tokiu būdu kompetentingoms valstybės institucijoms sudarant sąlygas veiksmingiau tirti nusikalstamas veikas ar jas užkardyti.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

.Įstatymo projekto iniciatorius ir rengėjas - Seimo narys Mindaugas Skritulskas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Įstatymo 1 priede yra nustatyta, kad ryšio šaltiniui išaiškinti ir nustatyti privalomai saugomi tik duomenys, susiję su fiksuoto telefono ryšio tinklu ir mobiliuoju kalbiniu telefono ryšiu. Tačiau duomenys, susiję su mobiliojo kalbinio ryšio paslaugomis, kurios iš anksto apmokėtos, nėra fiksuojami ir saugomi.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siūloma įstatymo 1 priede nustatyti, kad ryšio šaltiniui išaiškinti ir nustatyti privalomai saugomi duomenys (telefono ryšio numeris, abonento identifikavimo modulio (SIM) numeris (ICCID), tarptautinis mobiliojo kalbinio ryšio abonento identifikatorius (IMSI); asmens vardas ir pavardė, įmonės kodas, asmens (įmonės) kodas, adresas, taip pat asmens tapatybę patvirtinančio dokumento tipas, serija ir numeris, išskyrus atvejus, kai asmens tapatybė nustatoma nuotoliniu būdu), susiję su mobiliojo kalbinio ryšio paslaugomis, kurios iš anksto apmokėtos.

Priėmus įstatymo projektą palengvės ikiteisminių tyrimų atlikimas, kai įtariamieji asmenys naudoja mobiliojo ryšio išankstinio mokėjimo paslauga, nes bus lengviau nustatyti tokių asmenų tapatybę bei kitas su tyrimu susijusias aplinkybes. Taip pat bus apsunkinta asmenų, siekiančių vykdyti nusikalstamas veikas, naudojantis išankstinio mokėjimo paslauga, veikla.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Neigiamų įstatymo projekto priėmimo pasekmių nenumatoma, išskyrus papildomą administracinę našą ūkio subjektams, žr. 7 p.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priėmus įstatymo projektą kriminogeninė situacija pagerės, nes palengvės tam tikrų nusikalstamų veikų tyrimas.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Ūkio subjektams, teikiantiems viešųjų ryšių tinklų ir (arba) viešųjų elektroninių ryšių paslaugas, pereinamuoju laikotarpiu reikės papildomų išlaidų, keičiant tokių paslaugų teikimo modelį, kiek jis susijęs su išankstinio mokėjimo paslaugų teikimu ir esamo vartotojo identifikavimu. Siekiant išvengti galimo neigiamo poveikio po įstatymo priėmimo nustatomas 6 mėnesių pereinamasis laikotarpis, kurio metu bus galima identifikuoti vartotojus, ir toliau teikti paslaugas.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus teikiamą projektą kitų galiojančių teisės aktų keisti ar panaikinti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Taip.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Taip.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Nereikia.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Nėra.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

"Elektroninių ryšių įstatymas", "iš anksto apmokėtos paslaugos", "elektroninių ryšių paslaugų teikėjai".

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia
Pareigos

Mindaugas Skritulskas